

Els interessos i les idees

OPINIÓ

QUÈ MOU EL MÓN, ELS INTERESSOS O LES IDEES? SI RESPONC QUE LES IDEES, TOTHOM EM DIRÀ INGENU, AMB RAÓ. PERÒ NO CREC QUE TOT S'EXPLIQUI NOMÉS PER LA CONFRONTACIÓ D'INTERESSOS

Permetin-me que posi un exemple, que m'interessa com a cas concret, però també per a una reflexió general. Catalunya pateix la vergonya de ser l'única comunitat autònoma (amb perdó) que no té una llei electoral pròpia. Durant trenta anys ha estat incapaç de consensuar-la, perquè el món nacionalista –sobretot CiU, però també Esquerra– i el món socialista –però amb la complicitat també del PP i després de Ciutadans– mantenen idees contraposades sobre com s'han de repartir els escons. El món nacionalista defensa que, sense perdre la proporcionalitat essencial, s'ha de preservar que parts importants del territori no gaire poblades no es quedin en la pràctica sense representació política. El món socialista i els seus companys d'argument s'escandalitzen que un vot a Lleida valgui més que un vot a Barcelona i defensen el principi que tots els vots han de valer igual, si guin d'on siguin.

Què dicta aquestes actituds contraposades, que encara avui fan impossible assolir la majoria qualificada necessària per fer una llei electoral pròpia? Les idees o els interessos? La resposta gairebé unànime, en aquests moments, ha estat dir: els interessos. Els diversos partits han posat en marxa la calculadora i cada vegada que algú fa una proposta de repartiment d'escons calculen si els convé o no. Els nacionalistes han vetat els sistemes d'altíssima proporcionalitat, perquè estan molt ben implantats en les zones de baixa població i per tant els afavoreix el criteri de representació territorialitzada. Els socialistes i i els altres partits desigualment implantats en tot el territori i amb un pes molt més gran a l'àrea metropoli-

VICENÇ VILLATORO
villatorolamolla@hotmail.com

tana de Barcelona –molta gent en poc espai– defensen els sistemes de proporcionalitat més pura perquè hi obtenen més diputats. Interessos purs, dels uns i dels altres. Pura calculadora. Amb un afegitó que encara avala més la sensació que l'interès és el que mana: els socialistes i els populars a Catalunya –on tenen els electors concentrats en certes zones metropolitanes– es queixen amargament que un vot de Lleida acaba pesant molt més que un de Barcelona, mentre no s'escandalitzen perquè la diferència sigui infinitament més gran, en les eleccions espanyoles, entre un vot de Barcelona i un de Sòria. Allà els convé i aquí no.

Per tant, es podria dir que els partits actuen per pur interès i després ho disfressen d'arguments, de raons, d'idees. Les idees són tan sols el vestit que s'incorpora *a posteriori* als interessos per millorar-ne la percepció estètica. Potser sí. Però resulta que les dues idees que teòricament només són una coar-

tada dialèctica no són ni absurdes ni menyspreables. Remeten a un problema real. Un sistema electoral que faci que els vots dels ciutadans tinguin valors molt diferents té un problema. Però un sistema electoral que concentri tota la representació política en els territoris més poblats i faci que grans parts del territori no tinguin una veu política pròpia, també té un problema. I és més fàcil que t'adonis del problema de la no representació territorial quan vius en un territori poc poblat i que t'adonis de la injustícia dels valors diferents del vot quan vius en un de molt poblat. Les idees no són absurdes. Certament, interessos i idees tendeixen a coincidir. Però no sempre. El PNB va proposar un sistema electoral a Euskadi –els mateixos diputats a tres territoris molt desigualment poblats– que castigava els seus resultats (és més votat a Biscaia que a Àlaba), perquè creia que així defensava millor la idea de cohesió entre territoris i ajudava a mantenir Àlaba dins del projecte basc. Les idees van pesar més que els interessos.

Quan els interessos són clars i les idees absurdes, penses que manen els interessos. Però quan les idees són raonables, encara que coincideixin més o menys amb els interessos, penses que algun pes deuen tenir. Creure que només manen les idees és infantil, d'acord. Però creure que només manen els interessos i que les idees no en són res més que disfresses o coartades té un punt d'adolescent o de nou ric intel·lectual: aquell qui creu haver accedit a una veritat simple i absoluta, adulta i secreta, sobre la vida, sense adonar-se que el món és per damunt de tot complicat i polièdric.

Escriptor